

โปรแกรมเรียนรู้กับมิวเซียมสยาม { School Program }

“เส้นทางสายไหม : การค้าโลกยุคสุวรรณภูมิ”

สำหรับระดับชั้นประถมศึกษา (ตอนปลาย) ถึง

ระดับชั้นมัธยมศึกษา (ตอนต้น)

PERSIA

เปอร์เซีย

Dura Europos
เมืองสุรา ยูโรโปส (ปัจจุบัน ซีเรีย)

Baghdad
เมืองแบกแดด (ปัจจุบัน อิรัก)

Ctesiphon
เมืองเทซิฟอน (ปัจจุบัน อิรัก)

Ray
เมืองเรย์ (ปัจจุบัน อิหร่าน)

Merv
เมืองเมอร์ฟ (ปัจจุบันเติร์กเมนิสถาน)

Chanaq
เมืองชานัก (ปัจจุบัน อิรัก)

Barbarikon
เมืองบาร์บาริคอน (ปัจจุบัน ปากีสถาน)

Barygaza
เมืองบารีกาซา (ปัจจุบัน อินเดีย)

Masulipatnam
เมืองมัสลุปัตนาม (ปัจจุบัน อินเดีย)

Musiris
เมืองมูสิริส (ปัจจุบัน อินเดีย)

Khujand
เมืองคุจานด์ (ปัจจุบัน ทาจิกิสถาน)

Samarkand
เมืองซามาร์กันด์ (ปัจจุบัน อุซเบกิสถาน)

Kumuk
เมืองคุมุก (ปัจจุบัน จีน)

Turfan
เมืองตุร์ฟาน (ปัจจุบัน จีน)

Tashanakaq
ทะเลทราย ทาชานากา (ปัจจุบัน จีน)

Khotan
เมืองโคตัน (ปัจจุบัน จีน)

INDIA

อินเดีย

ARABIA

อาระเบีย

INDIAN OCEAN

มหาสมุทรอินเดีย

The Silk Route during Suvarnabhumi period (1-8 A.D.)

เส้นทางสายไหมช่วงยุคสุวรรณภูมิ (พุทธศตวรรษที่ ๔-๑๓)

{ เส้นทางสายไหมช่วงยุคสุวรรณภูมิ }

พุทธศตวรรษที่ 4 ถึง 13

เส้นทางสายไหมเป็นเส้นทางการค้าสายโบราณที่ขยายการเชื่อมต่อเครือข่ายเส้นทางการค้าข้ามพรมแดนระหว่างสองซีกโลก จากฝั่งทวีปเอเชียมุ่งไปทางใต้และตะวันตกเข้าสู่แถบเมดิเตอร์เรเนียนจนถึงตอนเหนือของทวีปแอฟริกาและยุโรป

เส้นทางสายไหมนี้ได้มีเพียงแต่ผ้าไหมเท่านั้น ยังมีสินค้าผลิตภัณฑ์อื่นๆ อีกมากมาย หากแต่สิ่งที่มีความสำคัญยิ่งกว่าธุรกิจการค้า คือ การถ่ายทอดเทคโนโลยีและแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมกันอย่างแพร่หลายซึ่งเป็นของแถมที่มีค่า และการค้าบนเส้นทางสายไหมเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยก่อให้เกิดการพัฒนาเจริญก้าวหน้าไปสู่ชาติที่มีอารยธรรมสูงทั้งจีน อินเดีย อียิปต์ เปอร์เซีย และโรม

กว่า 8,000 กิโลเมตร บนเส้นทางข้ามซีกโลก สายนี้เคยขนส่งสินค้าหลากหลายชนิดหลายประเภทโดยเฉพาะ สินค้าฟุ่มเฟือย เช่น ผ้าไหม ผ้าซาติน ชะมด ทับทิม เพชร ไข่มุก เครื่องเทศและยา เครื่องแก้ว ตลอดจน การค้าขายข้าทาส ควบคู่ไปกับการถ่ายทอดความรู้ส่ง ผ่านอิทธิพลทางความคิด วัฒนธรรมและความเชื่อ รวมทั้งโรคภัยต่างๆ ที่เกิดจากการติดต่อสัมพันธ์กันผ่าน พ่อค้า นักเดินทาง นักบวช ทหาร ชนเผ่าเร่ร่อน และชนพื้นเมืองในดินแดนต่างๆ ตั้งแต่แผ่นดินจีนจรดผืน ทะเลเมดิเตอร์เรเนียนอย่างต่อเนื่องและยาวนานนับ หลายพันปี

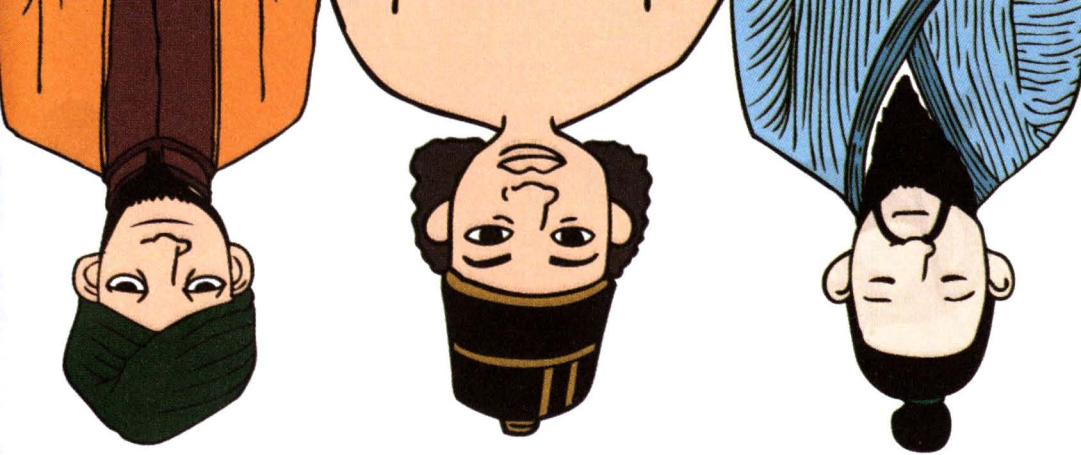
เส้นทางสายไหมแบ่งเป็น 2 เส้นทาง คือ เส้นทาง บกเป็นเส้นทางการค้าเดิมที่พ่อค้าและกองคาราวาน เดินทางจากเมืองศูนย์กลางของจีน เริ่มต้นจากฉางอัน มุ่งไปทางตะวันตกผ่านบ้านเมืองต่างๆ และลัดเลาะไป ตามแนวสันเขา เพื่ออ้อมผ่านทะเลทรายอันกว้างใหญ่ ก่อนเข้าสู่ดินแดนแถบเปอร์เซียต่อไป ส่วนเส้นทางทะเล เป็นเส้นทางจากแถบเมดิเตอร์เรเนียนเข้าสู่ทะเลใน มหาสมุทรอินเดีย เรือเดินทางลัดเลาะไปตามแนวชายฝั่ง มายังอ่าวเบงกอล แวะพักตามอ่าวและเมืองท่าชายทะเล ต่างๆ ในอินเดียและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จากนั้นเข้าสู่ทะเลจีนใต้และมีปลายทางอยู่ที่จีน โดย ดินแดนสุวรรณภูมิเป็นส่วนหนึ่งของเส้นทางการค้า นานาชาติสายนี้

รายชื่อเมืองที่เป็นจุดแวะพักบนเส้นทางสายไหม

- (1) Dura Europos (ปัจจุบันซีเรีย) ดุรา ยูโรปอส
- (2) Baghdad (ปัจจุบันอิรัก) แบกแดด
- (3) Ctesiphon (ปัจจุบันอิรัก) เทซิโฟน
- (4) Ray (ปัจจุบัน อิหร่าน) เรย์
- (5) Merv (ปัจจุบัน เติร์กมินิสถาน) เมิร์ฟ
- (6) Samarkand (ปัจจุบัน อุซเบกิสถาน) ซามาร์คันด์
- (7) Khujand (ปัจจุบันทาจิสถาน) คูจานด์
- (8) Kashgar (ปัจจุบันจีน) คัชการ์
- (9) ทะเลทราย Taklamakan ทาคลามากาน (ปัจจุบัน มณฑลซินเจียงในจีน)
- (10) Anxi (ปัจจุบันมณฑลฟูเจี้ยนในจีน) อานซี
- (11) Kuqu (ปัจจุบันจีน) คูกู
- (12) Turfan (ปัจจุบันจีน) ทูร์ฟา
- (13) Khotan (ปัจจุบันจีน) โคตาน
- (14) Dunhuang (ปัจจุบันจีน) ดุนหวง
- (15) Wuwei (ปัจจุบัน มณฑลกานซูในจีน) หู่เว่ย
- (16) Chang' an/ Xi'an (ปัจจุบันมณฑลชานซีในจีน) ฉางอัน
17. Charax (ปัจจุบันอิรัก) ชารัค
- (18) Barbarikon (ปัจจุบันเติร์กมินิสถาน) บาร์บาริคอน
- (19) Barygaza (ปัจจุบันอินเดีย) บาร์กาซา
- (20) Musiries (ปัจจุบันอินเดีย) มุฉิริ
- (21) Masulipatnam (ปัจจุบันอินเดีย) มสูลิปัทนัม
- (22) Mottama /Martaban (ปัจจุบันพม่า) เมาะตะมะ
- (23) Malacca (ปัจจุบันมาเลเซีย) มะละกา
- (24) Palembang (ปัจจุบันเกาะสุมาตรา อินโดนีเซีย) ปาเลมบัง
- (25) Taruma (ปัจจุบันเกาะชวา อินโดนีเซีย) ตารูมา (เดิมชื่อ ปัตตาเวีย)
- (26) Oc Eo (ปัจจุบันจังหวัดอันเกียญ เวียดนาม) ออกแก้ว
- (27) Guangzhou (ปัจจุบันจีน) กวางโจว
- (28) Quanzhou (ปัจจุบันจีน) กานชู่
- (29) Hangzhou (ปัจจุบันจีน) หังโจว
- (30) Ryukyu (ปัจจุบันเกาะโอกินาวา ญี่ปุ่น) ริวกิว * (เดิมชื่อ ชิราโตะ)

{ ชื่อหา แลกเปลี่ยนสินค้าในยุคสุวรรณภูมิ }

ใบชา

ใบชาเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญของ
จีนที่ขายให้ดินแดนต่างๆ ทั้งในเอเชีย
ตะวันออกเฉียงใต้และยุโรป เชื่อกันว่า
ใบชาเป็นยารักษาโรคได้ จนปัจจุบัน
ทั่วโลกใช้คำเรียก ชาหรือใบชา
ทับศัพท์ตามภาษาจีน

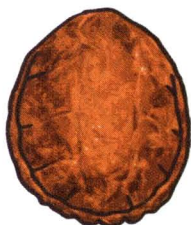

เครื่องถ้วยจีน

เครื่องถ้วยจากจีนเป็นสินค้าที่ซื้อขาย
กันมากที่สุดในยุคสุวรรณภูมิ
เครื่องถ้วยเขียนสีขาว - น้ำเงิน
มีความสวยงามทั้งสีสันทันและลวดลาย
เป็นที่ต้องการของตลาดทั่วโลก

{ พ่อค้าฮั่น จาก

กระดองเต่า

กระดองเต่าทะเลเป็นสินค้าที่นิยม
นำมาทำเครื่องประดับหรือใช้
ประกอบส่วนผสมของยา และมักนำมา
ใช้แลกเปลี่ยนกับทองคำ ผ้าไหม ผ้าแพรจีน

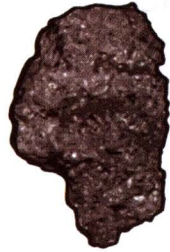

หยก

จีนเป็นแหล่งหยกมีคุณภาพ
ที่มีชื่อเสียงมาตั้งแต่สมัยโบราณ
นิยมนำมาทำเป็นเครื่องประดับ กำไล
ลูกปัด ต่างหู จี้ห้อยรูปสัตว์มงคล เช่น
มังกร หงส์ นกกระเรียน เต่า ปลา

แร่เหล็ก

จีนเป็นชาติแรกๆที่พัฒนาความรู้
เทคโนโลยีในการถลุงและหล่อโลหะ
สามารถผลิตเครื่องมือ เครื่องใช้
จากเหล็กทำให้สังคมพัฒนาไปอย่าง
รวดเร็ว และถ่ายทอดความรู้
ให้ผู้คนในดินแดนอื่นๆ

จีน (CHINA) }

ผ้าไหม

ชาวจีนเป็นชนชาติแรกๆที่รู้จักคิดค้น
การทอผ้าจากไหมจนเป็นสินค้าที่
ต้องการไปทั่วโลก และกลายเป็นที่มา
ของชื่อเส้นทางการค้าสมัยโบราณ
เรียกว่า ‘เส้นทางสายผ้าไหม’

ลูกปัด

อินเดียเป็นแหล่งผลิตลูกปัดขนาดใหญ่ และเก่าแก่ ลูกปัดหินสีจากอินเดียนิยมทำเป็นเครื่องประดับสำหรับชนชั้นสูงที่มีความสวยงามทั้งลวดลายและสีสัน เช่น คาร์เนเลียน (โมรา) อะเกต โอนิกซ์

ไม้หอม

ไม้หอมเป็นพืชพื้นถิ่นและสินค้าส่งออกที่สำคัญของดินแดนตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ ไหมกฤษณา ไม้จันทน์ มีน้ำยางให้กลิ่นหอม นำมาใช้ทำเครื่องหอมและประกอบทำยาแผนโบราณจีนและอินเดีย

หม้อมีพวย/หม้อกุนที

หม้อกุนที (Kendi) เป็นหม้อน้ำมีพวยทรงกลมผิวเรียบที่มีต้นกำเนิดจากอินเดีย เป็นหม้อใส่น้ำมนต์สำหรับใช้ในพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ และสินค้าที่ส่งไปขายยังดินแดนต่างๆ พร้อมกับการเผยแพร่ศาสนาพุทธและฮินดู

ลูกเต๋า

ลูกเต๋าคือสินค้านำเข้าจากอินเดียหรือมาจากตะวันตกโดยผ่านพ่อค้าอินเดียสู่ดินแดนสุวรรณภูมิ ลูกเต๋าสวนใหญ่ทำจากงาช้างหรือกระดูกสัตว์ ใช้เป็นอุปกรณ์ทอยเล่นในเกมเสี่ยงโชค

{ พ่อค้ามสุลีปัฐนัม จากอินเดีย (INDIA) }

เครื่องประดับสัมฤทธิ์

หลังจากยุคหินมนุษย์รู้จักนำเอาแร่ธาตุโลหะมาถลุงหลอมใช้ เรียนรู้การหลอมโลหะด้วยความร้อน สำริด (หรือสัมฤทธิ์) เป็นโลหะผสมชนิดแรกที่มีมนุษย์นำเอาทองแดง 85% กับดีบุก 15 % มาใช้ทำเครื่องมือเครื่องใช้และเครื่องประดับ เช่น ขวาน แหวน ดั้มหู ลูกกระพรวน

กลองมโหระทึก

แหล่งวัฒนธรรมดองซอนในเวียดนาม เป็นแหล่งผลิตกลองมโหระทึกส่งออกไปขายยังเมืองต่างๆ ในยุคสุวรรณภูมิในดินแดนแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กลองมโหระทึกเอาไวใช้ดีเพื่อเรียกขอฟน

เครื่องประดับหยก

เวียดนามเป็นแหล่งแปรรูปหยกจากจีน ทำเป็นเครื่องประดับต่างๆหลากหลายรูปแบบที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ เช่น ต่างหู ลิงลิงโอ ส่งไปขายแลกเปลี่ยนในดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

พ่อค้าไต่เวียดนาม จากเวียดนาม (VIETNAM)

ไข่มุก

ไข่มุกเป็นสินค้าส่งออกของเปอร์เซียและริวกิว เป็นสินค้าที่สวยงามและหายาก มีมูลค่าสูง นิยมทำเป็นเครื่องประดับของชนชั้นสูง หรือใช้แทนเงินตราแลกเปลี่ยนสินค้าต่างๆ

ปะการัง

ปะการังเป็นสินค้าธรรมชาติจากทะเลลึก หินปะการังสีแดงนิยมนำมาทำเป็นเครื่องประดับ หรือใช้เป็นส่วนประกอบยารักษาโรคต่างๆ หาได้ง่ายในแถบทะเลญี่ปุ่น

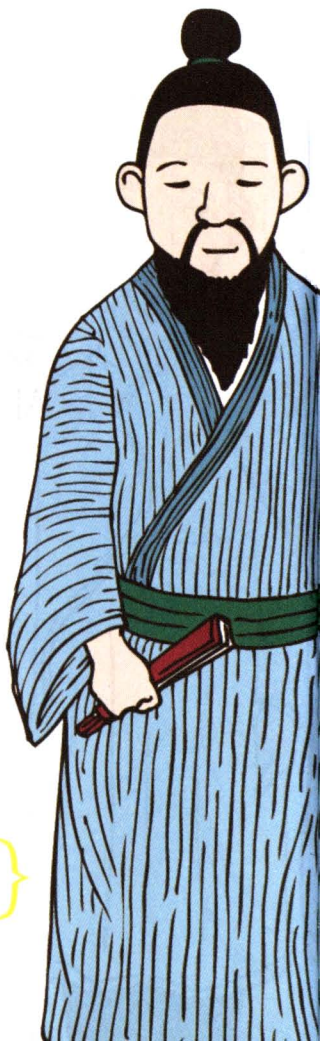
เปลือกหอย

สภาพภูมิประเทศของญี่ปุ่นมีหมีเกาะจำนวนมาก สินค้าส่วนใหญ่มักเป็นสินค้าจากทะเล เปลือกหอยเป็นสินค้าส่งออกที่นิยมมาใช้ เป็นส่วนประกอบยารักษาโรค

สาหร่าย

สาหร่ายเป็นอาหารแห้งสำหรับชนชั้นสูง และเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญของ อาณาจักรริวกิว ตั้งอยู่ที่หมีเกาะโอกินาวา (ปัจจุบันเป็นส่วนหนึ่งของประเทศญี่ปุ่น)

{ พ่อค้าริวกิว จากเกาะโอกินาวา ญี่ปุ่น (JAPAN) }

น้ำกุหลาบ

น้ำกุหลาบมีต้นกำเนิดจากดินแดนเปอร์เซีย ใช้แต่งสี แต่งกลิ่นอาหารแบบอาหรับ นิยมใส่ในขนมหวาน นม และน้ำชา รวมทั้งใช้เป็นส่วนประกอบของเครื่องสำอาง เครื่องปรุงยา และใช้ในพิธีกรรมทางศาสนาในดินแดน เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

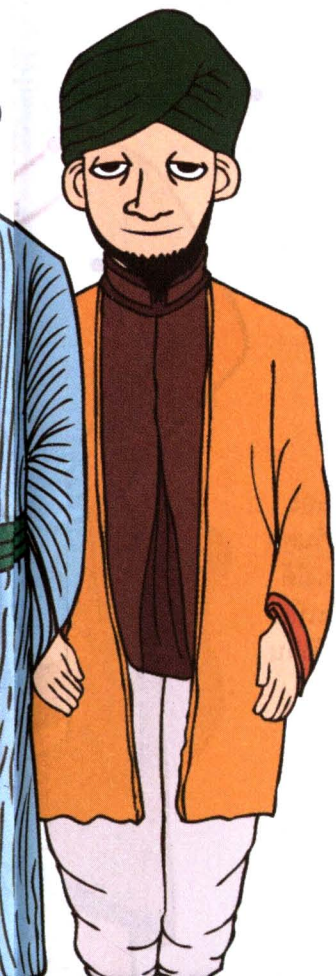
พรม

พรมเป็นสินค้าทอมือที่แสดงศิลปวัฒนธรรมที่โดดเด่น ของชาวเปอร์เซีย ทั้งคุณภาพและความสวยงามผลิตกันมาก จนเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญของเปอร์เซียมาแต่โบราณ

ผ้ายกทอง

ผ้ายกทอง หรือผ้าตาช (tash) เป็นวัฒนธรรมเปอร์เซียที่ผ่าน เข้ามายังดินแดนสุวรรณภูมิผ่านทางอินเดีย ผ้าตาชมีลักษณะ เป็นผ้าทอไหมเนื้อดี บางเบา มันวาว มีลวดลายและสีสัน สวยงามจากการปักเส้นไหมหุ้มทอง แล่งหรือเงินแล่ง ทำให้เกิดแสงระยิบระยับเวลาแสงต้องบนผ้า

ทับทิม

ทับทิมเป็นอัญมณีที่มีสีสันและแวววาว นำมาใช้ประดับสิ่งของเครื่องใช้สำหรับชนชั้นสูง ทับทิมเป็นยอดแห่งอัญมณีที่มีความแข็งแกร่งรองจากเพชร จึงเป็นที่นิยมมากตั้งแต่สมัยโบราณ

หินแซฟไฟร์

แซฟไฟร์เป็นอัญมณีสีน้ำเงินที่มีมูลค่าสูงชาวเปอร์เซียโบราณเชื่อว่า คือ “หินที่มาจากฟ้า” นิยมนำมาใช้ทำเครื่องประดับสำหรับกษัตริย์ เพื่อป้องกันภัยอันตรายและเชื่อว่าผู้สวมแซฟไฟร์จะมีชีวิตที่สดใส มีพลังในการดำรงชีวิต

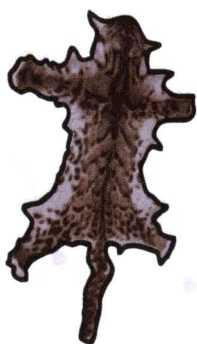
{ พอค้าเปอร์เซีย จากอิหร่าน (IRAN) }

รังนก

รังนกเป็นสินค้าหายากมีราคาสูง จึงเป็นที่ต้องการมากโดยเฉพาะ ชาวจีนนิยมทาน รังนกมานานกว่า 1,000 ปี เชื่อว่ารังนก มีสรรพคุณช่วยด้านระบบทางเดินหายใจ เช่น วัณโรค และโรคปอด

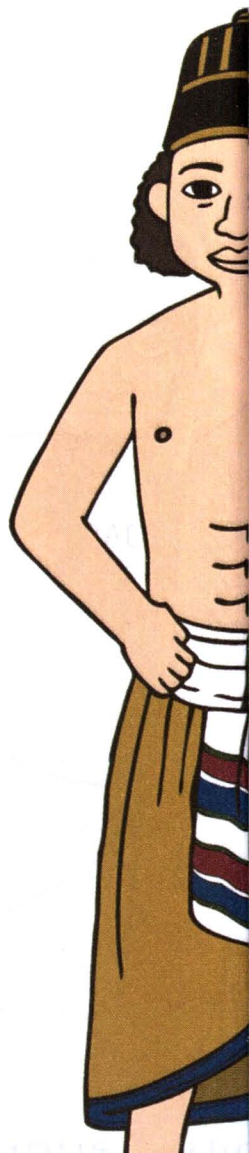
หนังสัตว์

หนังสัตว์เป็นวัตถุดิบสำคัญสำหรับทำเครื่อง นุ่งห่มมาตั้งแต่สมัยโบราณ และมีแหล่ง ส่งออกที่สำคัญในดินแดนแถบตะวันออก เฉียงใต้ทั้งหนังปลาฉลาม หนังวัว หนังแรด หนังเสือ และหนังกวาง เพื่อเอาไปตัดเสื้อ กระเป๋า ถุงมือและซองปืน

งาช้าง

งาช้างเป็นหนึ่งในสินค้าที่มีมูลค่าสูงและ เป็นสินค้าส่งไปขายยังดินแดนฝั่งตะวันตก หลายดินแดนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นำมาทำเป็นตราประทับราชการและเป็น หนึ่งในเครื่องราชบรรณาการที่ส่งไปยังจีน

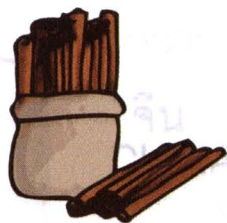
ดีบุก

ดีบุกเป็นแร่ธาตุสำคัญที่นำมาผสมกับทองแดง
ผลิตเป็นโลหะสำริดที่นำมาทำเป็นอาวุธ
เครื่องมือ เครื่องใช้ และเครื่องประดับ จึงเป็น
สินค้าที่ต้องการของพ่อค้าในสุวรรณภูมิและ
พ่อค้าชาวต่างชาติ

เครื่องเทศ

เครื่องเทศประเภทลูกจันทน์ กานพลู ขิง
อบเชย เป็นพืชพื้นถิ่นในดินแดนเขตร้อน
และเป็นสินค้าที่ต้องการกันมากในยุโรป
นิยมนำใช้ถนอมอาหาร แต่งกลิ่นอาหาร
และผสมในยาหลายชนิด

ขนนกยูง

ขนนกยูงเป็นสินค้าที่พ่อค้าศรีวิชัยนิยม
ส่งออกให้กับราชสำนักในยุคสุวรรณภูมิ
และส่งออกไปยังอินเดียเป็นส่วนใหญ่ซึ่ง
นำไปใช้ทำเป็นเครื่องประดับหรือตกแต่ง
เครื่องแต่งกาย

{ พ่อค้าศรีวิชัย จากเมืองไชยา (THAILAND) }

CROSSWORDS - CROSS WORLD TRADE

{ การค้าโลกในแผ่นดินทอง }

สุวรรณภูมิเป็นจุดศูนย์กลางของการแลกเปลี่ยนสินค้านานาชนิดจากทั่วสารทิศมาซื้อขายที่นี่ เพื่อนๆ มาช่วยกันหาชื่อภาษาอังกฤษของสินค้า 20 ชนิด ที่ซ่อนอยู่ในตารางกันเถอะ!

..... สินค้ายอดนิยมในยุคสุวรรณภูมิ

กลองมโหระทึก BRONZE DRUM | งาช้าง IVORY | เครื่องเทศ SPICES
ผ้าไหม SILK | ไข่มุก PEARL | ใบชา TEA | หยก JADE | พรม CARPET
หนังสัตว์ ANIMAL SKIN | เครื่องถ้วย CERAMIC | ปะการัง CORAL | ดีบุก TIN
ลูกปัด BEADS | เปลือกหอยทาก SEA SHELL | สาหร่าย SEAWEED | ลูกเต๋า DICE
ไม้หอม SANDALWOOD | ขนนก FEATHER | เหล็ก IRON | ทองแดง COPPER

BRONZE
DRUM

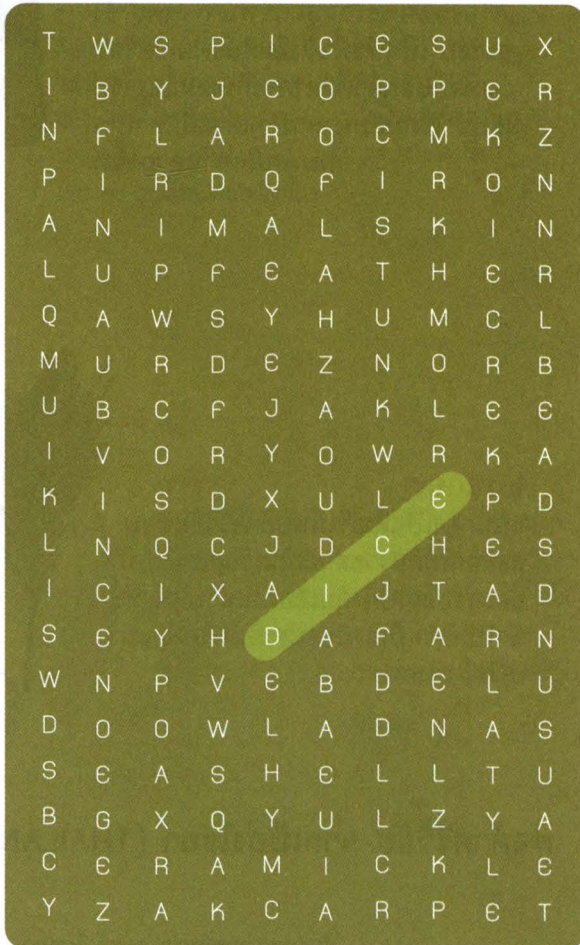
BEADS

TEA

CARPET

SPICES

CORAL

ANIMAL SKIN

IVORY

แหล่งอ้างอิงค้นคว้า

วัฒนสาสน์ นุ่นสุข. 2550. **สยามประเทศ การติดต่อโลกภายนอกและพัฒนาการ
ของบ้านเมือง**. กรุงเทพฯ: สถาบันพิพิธภัณฑการการเรียนรู้แห่งชาติ.

ปราชญ์ เครือทอง. 2550. **นิเวศนิคมสยาม นำชนนิทรรศการเรียงความประเทศไทย**.
กรุงเทพฯ: สถาบันการเรียนรู้และสร้างสรรค์ (พิพิธภัณฑการการเรียนรู้).

http://en.wikipedia.org/wiki/Silk_Road

http://en.wikipedia.org/wiki/Cities_along_the_Silk_Road

http://en.wikipedia.org/wiki/Kamboja-Dvaravati_Route

{
เรียบเรียง ออกแบบและบรรณาธิการ:
บุษกร ธีรวิวัฒน์กุล
รูปเล่ม: อนงค์นาฏ วรรณจิตจรูญ
อำนวยการผลิต: สถาบันพิพิธภัณฑการการเรียนรู้แห่งชาติ
}

SCYTHIA
ซินเกีย

CHINA
จีน

สำนักงานกวีรัฐมนตรี

okmd

TURNAROUND

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

เลขที่ 4 ถนนสนามไชย แขวงพระบรมมหาราชวัง
เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200

โทร: 02 225 2777 แฟกซ์: 02 225 2775

www.museumsiam.com

facebook.com/museumsiamfan